

Warszawa, dnia 17 lipca 2007 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-563501-I/07/BB

00-090 Warszawa Tel. centr. 0 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0 22 827 64 53

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
WARSZAWA

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie dziękuję za nadesłanie projektu ustawy o licencjach prawniczych, z którym zapoznałem się z wielką uwagą.

Chciałbym zaznaczyć, że ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., nr 14, poz. 147 ze zmian.) nie upoważnia Rzecznika do opiniowania celowości i funkcjonalności poszczególnych rozwiązań ustawowych - w zakresie, który wykraczałby poza sferę ochrony praw i wolności obywatelskich.

W tym miejscu pragnąłbym zwrócić uwagę na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który wielokrotnie stwierdzał, iż wybór modelu naboru do zawodów prawniczych należy do ustawodawcy działającego na gruncie obowiązujących unormowań konstytucyjnych. Konstytucja nie przesądza jednoznacznie trybu kształcenia teoretycznego oraz przygotowania praktycznego do wykonywania zawodów prawniczych. „Niemniej dla dobra wymiaru sprawiedliwości, stanowiącego element interesu publicznego i dla dobra osób (podmiotów) korzystających z pomocy prawnej, przygotowanie to powinno

odpowiadać kryteriom wysokiej jakości i wiarygodności kojarzonej z pojęciem zaufania publicznego." (wyrok z dnia 19 kwietnia 2006 r., K 6/06).

W tym samym orzeczeniu podkreślono - w odniesieniu do osób świadczących usługi prawne poza systemem korporacyjnym - iż „Trybunał Konstytucyjny dostrzega (...) pilną potrzebę dokładnego sprecyzowania w odrębnej ustawie zakresu tak świadczonych usług prawniczych (pomocy prawnej) przy bardzo wyraźnym i precyzyjnym oddzieleniu od pomocy świadczonej przez adwokatów, radców prawnych czy notariuszy. Zakres pomocy prawnej świadczonej przez osoby wymienione w art. 4 ust. 1a ustawy znowelizowanej (ustawy Prawo o adwokaturze) nie mógłby być tożsamy z zakresem pomocy świadczonej przez adwokatów (bądź radców prawnych). Dotyczyć winien głównie usług prawniczych o mniej złożonym charakterze. Ustawodawca musi udzielić jasnej odpowiedzi na pytanie, według jakich kryteriów ma nastąpić podział sfer w zakresie świadczenia pomocy prawnej między prawników o kwalifikacjach potwierdzonych wpisem na listę zawodu zaufania publicznego (adwokatów, radców prawnych, notariuszy) a osoby legitymujące się tylko wyższym wykształceniem prawniczym.

(...) Nie można też odnaleźć istotnych i racjonalnych argumentów przemawiających za jednoczesnym ustawowym poddaniem tej samej kategorii czynności zawodowych rygorystycznym wymaganiom zawodu zaufania publicznego i wyłączeniem tych wymagań w odniesieniu do osób nieobligowanych do wykazania się specjalistycznymi kwalifikacjami (poza przesłanką wyższego wykształcenia prawniczego) i wyłączonych spod nadzoru nad świadczeniem pomocy prawnej.

Nie należy bagatelizować poszukiwania miejsc pracy dla rosnącej liczby absolwentów wyższych studiów prawniczych w sytuacji, gdy nie znajdują oni zatrudnienia w reglamentowanych zawodach prawniczych, pozostających pod kontrolą ("pieczęcią") prawniczych samorządów zawodowych. W tym względzie Trybunał Konstytucyjny podtrzymuje stanowisko wyrażone w wyroku z 21 maja 2001 r. w sprawie o sygn. K 30/01, że ustawodawca winien otworzyć możliwość świadczenia pomocy prawnej w ograniczonym zakresie przez osoby, które legitymują się ukończeniem wyższych studiów prawniczych i uzyskały tytuł zawodowy magistra prawa."

Analogiczne stanowisko Trybunał Konstytucyjny prezentował także w wyroku z dnia 8 listopada 2006 r. (K 30/06).

W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, projektowany system pomocy prawnej w swych założeniach, mając na uwadze ocenę konstytucyjności proponowanych rozwiązań, powinien uwzględnić stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, wyrażone w powołanych wyżej orzeczeniach.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski